

СУБРЕГІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ ДЛЯ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ю. С. Голік, О. Е. Ілляш, М. В. Білоус

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

Першотравневий проспект, 24, м. Полтава, 36011, Україна. E-mail: golik38@rambler.ru; iloks25@yandex.ua

Запропоновано для Полтавської області Стратегію поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ), побудовану на субрегіональному підході. Дана Стратегія передбачає максимальне залучення до організації сфери управління ТПВ органів самоврядування усіх рівнів. Запропонована структуризація території області на 5 субрегіонів. Охарактеризовано розроблену Комплексну програму поводження з твердими побутовими відходами у Полтавській області на 2017 – 2021 роки, представлено її головні цілі та задачі, першочергові економічні, інформаційно-організаційні та інформаційно-технічні заходи. Проаналізовано результати проведеної інвентаризації діючих звалищ і полігонів ТПВ на території Полтавської області. Визначено перелік головних очікуваних результатів від реалізації Стратегії поводження з ТПВ, які спрямовуються на головний результат – формування у Полтавській області комплексної системи управління твердими побутовими відходами.

Ключові слова: тверді побутові відходи, стратегія поводження з відходами, субрегіональний підхід.

СУБРЕГІОНАЛЬНАЯ СТРАТЕГИЯ ОБРАЩЕНИЯ С ТВЕРДЫМИ БЫТОВЫМИ ОТХОДАМИ ДЛЯ ПОЛТАВСКОЙ ОБЛАСТИ

Ю. С. Голик, О. Э. Ильяш, М. В. Белоус

Полтавский национальный технический университет имени Юрия Кондратюка

Первомайский проспект, 24, г.Полтава, 36011, Украина. E-mail: golik38@rambler.ru; iloks25@yandex.ua

Предложено для Полтавской области Стратегию обращения с твердыми бытовыми отходами (ТБО), построенную на субрегиональном подходе. Данная Стратегия предусматривает максимальное привлечение к организации сферы управления ТБО органов самоуправления всех уровней. Предложенная структуризация территории области на 5 субрегионов. Охарактеризована Комплексная программа обращения с твердыми бытовыми отходами в Полтавской области на 2017 - 2021 годы, представлены ее основные цели и задачи, первоочередные экономические, информационно-организационные и информационно-технические мероприятия. Проанализированы результаты проведенной инвентаризации действующих свалок и полигонов ТБО на территории Полтавской области. Определен перечень главных ожидаемых результатов от реализации Стратегии обращения с ТБО, направленных на главный результат – формирование в Полтавской области комплексной системы управления твердыми бытовыми отходами.

Ключевые слова: твердые бытовые отходы, стратегия обращения с отходами, субрегиональный подход.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. Питання утворення, збирання та подальшої переробки, утилізації чи захоронення відходів є одними з провідних в системі екологічної безпеки та збереження ресурсного потенціалу будь-якої держави чи регіону. В Україні вирішення даних питань здійснюється вкрай неефективно, саме тому переважною технологією поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ) залишається технологія їх видалення на полігони і звалища, що, в більшості, не відповідають встановленим критеріям екологічної безпеки до даних об'єктів та на яких не застосовуються необхідні техніко-експлуатаційні заходи [1–4].

В рамках Європейського Союзу (ЄС) комплексний підхід до управління питаннями поводження з відходами був започаткований ще у 80-х роках минулого століття. Першим результатом даного підходу стала прийнята у 1990 році «Стратегія Європейського Співтовариства щодо поводження з відходами» [5].

В останні десятиліття системи управління твердими побутовими відходами стають дедалі більш

складними. Причинами цього є зростання обсягів утворення твердих побутових відходів, структурні зміни у складі ТПВ, а також зміни практик управління відходами відповідно до більш вимогливих стандартів охорони навколишнього середовища. Такі зміни привели до акцентування уваги та затвердження саме регіонального підходу до управління ТПВ в багатьох країнах ЄС. Концентрація потоків відходів на регіональному рівні дозволяє управляти об'єктами поводження з відходами більш ефективно з точки зору витрат, ніж це можливо на окремо взятому локальному або місцевому рівні.

Регіональний підхід щодо поводження з відходами в рамках Полтавської області та варіанти його реалізації плідно обговорювалися фахівцями природоохоронних установ й фахівцями кафедри прикладної екології та природокористування Полтавського національного технічного університету ім. Ю.Кондратюка в останні 10 років, що дало змогу сформувати власне бачення етапів удосконалення системи управління поводження з ТПВ для Полтавського регіону [6].

Управління екологічною безпекою

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ.

Враховуючи існуючі на сьогодні практики управління сферою поводження з ТПВ у країнах ЄС, для Полтавської області запропоновано субрегіональний підхід, на основі якого європейськими експертами розроблено «Субрегіональну стратегію поводження з відходами для Полтавської області» (далі – Стратегія). Дана Стратегія створена за підтримки Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH в рамках міжнародного проекту «Реформа управління на сході України» (PN 11-2129.2-001.00) та орієнтована на сферу поводження з ТПВ в окремо сформованому Полтавському субрегіоні [7].

Полтавський субрегіон є територіальним об'єднанням п'ятих адміністративних районів Полтавської області: Полтавського, Новосанжарського, Карлівського, Машівського, Чутівського та обласного центру м.Полтави. Логічним підтвердженням формування даного територіального об'єднання є підписання 7 жовтня 2016 року Меморандуму про співробітництво з реалізації Субрегіональної стратегії поводження з твердими побутовими відходами в рамках Полтавського субрегіону.

Дана Субрегіональна стратегія покладена в основу розробки загальної Стратегії поводження з ТПВ в Полтавській області й передбачає, перш за все, максимальне залучення до організації сфери управління ТПВ органів самоврядування усіх рівнів.

Для можливості реалізації загальної Стратегії в масштабах усієї Полтавської області на основі субрегіонального підходу розпочато створення, окрім Полтавського, ще чотирьох субрегіонів наступної структури (рис. 1):

- 1) Горішніплавнівський субрегіон – м. Горішні Плавні, Глобинський, Козельщинський, Кобеляцький, Кременчуцький райони, м. Кременчук;
- 2) Пирятинський субрегіон – м. Пирятин, Пирятинський, Чорнухинський, Лохвицький, Лубенський, Оржицький, Гребінківський райони;
- 3) Хорольський субрегіон – м. Хорол, Хорольський, Семенівський, Великобагачанський, Решетилівський, Шишацький, Миргородський райони;
- 4) Гадяцький (Зіньківський) субрегіон – м. Гадяч, Гадяцький, Зіньківський, Котелевський, Диканський райони.

Рисунок 1 – Карта-схема формування субрегіонів для організації сфери управління поводженням з твердими побутовими відходами у Полтавській області

Запропонована структуризація області на 5 субрегіонів є рекомендованою й може модифікуватися в залежності від прагнення й обраних стратегічних орієнтирів розвитку окремих

органів самоврядування та районних рад. Зокрема, на сьогодні обговорюється право приєднання Диканського та Решетилівського районів до вже

створеного Полтавського субрегіону (пунктирною лінією зображено на карті-схемі, рис. 1).

Головна мета загальної Стратегії поводження з ТПВ спрямована на розвиток технічно- і фінансово реалістичної системи управління ТПВ у рамках кожного з субрегіонів, що забезпечить ефективне управління всіма потоками ТПВ, які утворюються в субрегіоні. У даній Стратегії відстежується логічний шлях від першого визначення та оцінки поточної ситуації управління відходами в субрегіоні до можливих варіантів дій для досягнення бажаних результатів. Аналіз поточної ситуації використовується для визначення конкретних цілей і завдань щодо досягнення відповідності поточної політики управління відходами та законодавчим вимогам.

На підставі існуючої законодавчої бази, що встановлює вимоги щодо поводження з ТПВ, Стратегією визначено головні стратегічні цілі:

- підтримка реалізації чинного законодавства України із захоронення і сортування відходів на субрегіональному рівні;
- впровадження відповідної економічно ефективної субрегіональної системи, що забезпечує стійкий цикл управління відходами, від збору відходів до утилізації та захоронення.

Наступним стратегічним етапом стала розробка регіональної (технічної) програми поводження з ТПВ (далі – Програма), спрямованої на досягнення цих цілей і завдань. Головними задачами даної Програми є, по-перше, чітке визначення вимог до ресурсів і фінансових показників реалізації Програми, а по-друге, визначення необхідних інституційних механізмів, через які буде реалізовуватися загальнообласна Стратегія, разом з Програмою, зокрема механізмів інформування громадськості, які будуть впроваджуватися як до, так і під час реалізації Програми [8].

Розроблена загальна Стратегія розрахована на період до 2040 року. Початковим етапом її реалізації в Полтавській області є період 2017-2021 роки, протягом якого передбачено реалізацію запланованих Програмою організаційно-технічних заходів у сфері поводження з ТПВ [8].

Таким чином, передбачається, що реалізація Стратегії, перш за все, повинна початися із запровадження субрегіональних інституційних структур, зокрема комунальних підприємств, і створення конкретних пілотних проектів з поетапним досягненням повного охоплення населення Полтавської області збором ТПВ (передусім, унітарним збором). Даний етап потребує відповідних організаційних домовленостей між залученими органами самоврядування, перш ніж буде досягнутий адекватний рівень фінансування запланованих рішень або забезпечене залучення приватного сектору до надання послуг на районному чи субрегіональному рівнях. Стратегією передбачаються суттєві інвестиції, які заплановано спрямувати на будівництво субрегіональних сучасних полігонів та сортувально-переробних комплексів ТПВ.

В рамках загальної Стратегії поводження з ТПВ в Полтавській області передбачено будівництво трьох таких комплексів: «Полтавського», «Горішніплавнінського», «Пирятинського».

Виходячи із ситуації, що існуюча система управління відходами не відповідає вимогам законодавства України і сучасним стандартам управління ТПВ, а також фінансовий потенціал органів самоврядування також сильно обмежений, передбачено поступовий поетапний підхід до впровадження загальної Стратегії поводження з ТПВ та покращення поточних умов у сфері управління відходами в Полтавській області. Відповідно головними цілями визначено наступні:

- розширення послуг зі збору ТПВ із поетапним охопленням всього населення Полтавської області;
- поступове впровадження роздільного збору відходів із метою відокремлення вторинної сировини та небезпечних компонентів із змішаної маси ТПВ;
- безпечне захоронення залишкових змішаних ТПВ, для чого передбачається організація функціонування контрольованих полігонів районного масштабу (як тимчасові) та у перспективі субрегіонального масштабу;
- проведення постійного моніторингу за станом експлуатації контрольованих полігонів і звалищ та станом навколишнього середовища на прилеглих територіях;
- проведення інформаційної компанії із залученням компетентних експертів, представників органів державної влади, неурядових організацій та журналістів, які можуть впливати на громадську думку, з метою підвищення рівня обізнаності населення у питаннях поводження з відходами в Полтавській області.

Першочерговими завданнями виділено наступні:

- 1) інвентаризація стану діючих звалищ і полігонів відходів, зокрема технічного оснащення полігонів (звалищ) при районних центрах;
- 2) придбання необхідної кількості контейнерів для унітарного збирання відходів у населених пунктах області;
- 3) придбання необхідної кількості сміттєзбиральної техніки, що розраховується на основі логістичних схем маршрутів їх руху;
- 4) оновлення парку спецтехніки для обслуговування санкціонованих районних полігонів (звалищ);
- 5) паспортизація контрольованих полігонів (звалищ) у кожному районному центрі (передбачається, що районні полігони будуть виступати в якості місця захоронення відходів під час перехідного періоду до організації системи збору й вивезення ТПВ до субрегіональних полігонів);
- 6) закриття несанкціонованих звалищ та тих, що не відповідають вимогам екологічної безпеки;
- 7) розробка програми рекультивациі та ліквідації звалищ, що закриваються;
- 8) визначення місць та будівництво (технічне облаштування) районних і в перспективі

- субрегіональних полігонів, що відповідають сучасним стандартам та санітарним нормам;
- 9) організація відбору вторинної сировини на стаціонарних сортувальних лініях та мобільних сортувальних установках;
  - 10) поступова організація роздільного збору вторсировини у населення в містах та районних центрах області;
  - 11) поступове закриття тимчасових санкціонованих звалищ у районних центрах;
  - 12) створення інформаційної системи щодо поводження з побутовими відходами у вигляді тематичної веб-сторінки.

У сучасній практиці управління сферою ТПВ, економічні важелі є одними з провідних. Саме тому економічний механізм реалізації Програми поводження з ТПВ передбачає наступні елементи:

- визначення наявних та потенційних джерел фінансування планованих заходів;
- формування регіональної тарифної політики в сфері поводження з ТПВ;
- розробку системи економічних важелів, направлених на стимулювання розвитку регіонального ринку відходів як вторинних ресурсів;
- створення необхідних умов щодо забезпечення рентабельності експлуатації полігонів і звалищ для організацій, що їх експлуатують;
- визначення та створення необхідних умов для залучення інвестицій у сферу поводження з відходами Полтавської області.

Формування системи економічних важелів потребує [8]:

- 1) надання дотацій із місцевих бюджетів підприємницьким організаціям, що створюються для здійснення збирання, сортування та подальшої переробки відходів;
- 2) розроблення системи пільгового оподаткування на обласному та місцевих рівнях для підприємницьких організацій, що здійснюють свою діяльність у сфері поводження з відходами (зокрема надання пільг щодо оподаткування прибутку від реалізації продукції, виготовленої з використанням відходів);
- 3) розроблення рішення щодо надання податкових пільг інституційно-комерційним установам, які будуть сортувати сміття;
- 4) надання дотацій із бюджетів комунальним підприємствам на будівництво, розширення та реконструкцію установок, виробництв для одержання сировини або готової продукції з відходів виробництва та споживання;
- 5) встановлення механізму надання пільгових кредитів підприємствам та організаціям, що здійснюють фінансування заходів із утилізації та знешкодження відходів;
- 6) перегляд системи тарифів на збір і вивіз ТПВ та комунальних відходів із метою поступового забезпечення повної компенсації витрат відповідних організацій;
- 7) встановлення пільгових правил зменшення (або звільнення) підприємств і організацій,

що здійснюють фінансування заходів із утилізації та знешкодження відходів, від місцевих платежів за забруднення довкілля;

- 8) проведення тендерів інвестиційних проєктів щодо роздільного збору, перевезення, сортування та переробки ресурсоцінних відходів у рамках Полтавської області.

Для успішної реалізації Програми поводження з ТПВ необхідна система організаційного забезпечення, націлена на створення регіональної системи раціонального поводження з відходами на засадах самокупності та екобезпечності. Формування такої регіональної системи потребує [8]:

- здійснення ряду інформаційно-організаційних заходів, головними з яких є:
  - 1) розроблення «Дорожньої карти» реалізації Програми та налагодження моніторингу за її виконанням;
  - 2) удосконалення регіонального реєстру відходів, зокрема реєстру місць видалення відходів;
  - 3) формування інформаційної бази даних стосовно усіх етапів поводження з ТПВ на обласному й субрегіональному рівнях;
  - 4) розроблення та запровадження в області автоматизованої інформаційно-аналітичної системи обліку, контролю й управління потоками відходів та створення відповідного інтерфейсу;
  - 5) створення інформаційно-консультативного центру для підприємств, установ й організацій із питань поводження з відходами;
  - 6) підготовку і затвердження комплексних програм поводження з відходами на місцевих рівнях;
  - 7) розроблення та корегування схем санітарної очистки населених пунктів;
  - 8) розроблення логістичних схем маршрутів руху сміттєзбиральної техніки для оптимізації затрат на процеси збирання й транспортування ТПВ до місць їх сортування та видалення на полігонах;
  - 9) формування та впровадження системи заходів із інформаційно-агітаційної діяльності в сфері раціонального й безпечного поводження з відходами;
    - здійснення ряду організаційно-технічних заходів, головними з яких є:
      - 1) створення та впровадження системи постійного контролю та моніторингу впливу об'єктів видалення відходів на стан довкілля;
      - 2) узгодження та обґрунтування рішень щодо оптимального розміщення місць для субрегіональних полігонів ТПВ;
      - 3) розробка проєктно-кошторисної документації та поетапне будівництво сортувально-переробних комплексів;
      - 4) організація нових виробничих потужностей щодо збору, сортування, транспортування та переробки відходів, що є ресурсоцінними, будівельних відходів;

Управління екологічною безпекою

- 5) підготовка програми закриття та рекультивації полігонів і звалищ відходів, що не підлягають подальшій експлуатації;
- 6) поетапне проведення комплексу заходів із рекультивації та санації територій розташування відпрацьованих звалищ відходів.

Важливим організаційно-технічним заходом, перший етап якого здійснено в рамках Програми [8], стала інвентаризація діючих звалищ і полігонів ТПВ на території Полтавської області. Дана інвентаризація проведена на основі інформаційної бази даних щодо їх експлуатаційного стану, яка була сформована в результаті опрацювання й систематизації інформації, представленої органами місцевого самоврядування кожного з адміністративних районів області за запитом Управління житлово-комунального господарства Полтавської ОДА та Полтавським національним технічним університетом імені Юрія Кондратюка. Запит даних здійснювався у вигляді вихідних таблиць із 54 показників, згрупованих у 4 блоки:

Блок №1. Загальні показники.

Блок №2. Техніко-експлуатаційні показники.

Блок №3. Показники екологічної безпеки.

Блок №4. Показники організації збору ТПВ.

Задачами інвентаризації діючих звалищ і полігонів ТПВ (місце видалення відходів - МВВ) є:

- встановлення фактичної кількості діючих звалищ і полігонів на територіях кожного з районів області;
- оцінювання стану їх екологічної безпеки за чотирима категоріями небезпеки [3];
- оцінювання фактичного експлуатаційного стану звалищ і полігонів та доцільності щодо їх подальшої експлуатації.

Основними критеріями інвентаризації стану діючих звалищ і полігонів ТПВ визначені показники екологічної безпеки та показники соціально-економічні й правові. Згідно законодавчих вимог [3] серед показників екологічної безпеки (небезпеки) найголовнішими є:

- 1) дотримання розмірів санітарно-захисної зони (до житлової забудови) та меж водоохоронних зон;
- 2) здійснення заходів захисту навколишнього середовища: облаштування ізоляційного донного та бортових екранів, обвалування за периметром, дренажних каналів;
- 3) наявність інформації щодо забруднення навколишнього природного середовища (підземних, поверхневих вод, ґрунтів, атмосферного повітря в районі розташування звалищ) або відсутність системи контролю за забрудненням;
- 4) наявність порушень, а саме, відсутність проекту та перевищення проектної ємності (або відсутність інформації щодо цих питань); відсутність охорони; відсутність під'їзних шляхів із твердим покриттям; порушення регламенту складування відходів.

Соціально-економічні та правові показники включають: наявність правовстановчих документів на земельні ділянки; кількість населення, що обслуговується або потенційно може обслуговуватись цим звалищем; взаєморозташуван-

ня звалищ між собою; шляхова інфраструктура; характер місцевості та інше.

У результаті проведеної інвентаризації в рамках Полтавської області було оцінено стан 672 звалищ й полігонів ТПВ, серед яких 1 полігон с.Зачепилівка (Н-Санжарського району) відповідає сучасним нормам експлуатації даних об'єктів [2]. Із усієї кількості звалищ і полігонів 337 об'єктів є несанкціонованими та такими, що не мають оформлених у встановленому законом порядку документів, які засвідчують право користування земельними ділянками під ними.

Остаточне вирішення питань щодо раціональності подальшої експлуатації об'єктів МВВ та їх організаційно-технічного доведення до статусу полігонів відповідно до діючих законодавчо-нормативних вимог здійснюється органами самоврядування [9, 10].

ВИСНОВКИ.

Основним очікуваним результатом від реалізації Стратегії поводження з ТПВ є формування в Полтавській області комплексної системи управління твердими побутовими відходами, яка забезпечить можливість:

- 1) створити організаційну інфраструктуру для раціонального поводження з ТПВ;
- 2) зменшити обсяги вивезення на звалища й полігони області ресурсоінних фракцій ТПВ, зокрема відходів тари й пакувальних матеріалів за рахунок:
  - розвитку системи збору вторсировини від населення;
  - застосування технологій сортування відходів;
  - застосування технологій переробки й утилізації відходів;
- 3) організувати систему моніторингу за екологічним станом територій розташування полігонів і звалищ відходів, що залишаються в експлуатації, та тих, що виводяться з експлуатації;
- 4) впровадити автоматизовану інформаційно-аналітичну систему обліку, контролю й управління потоками відходів із створенням відповідного інтерфейсу.

Остаточна ефективність реалізації загальної Стратегії планується оцінювати за результатом створення в Полтавській області рентабельної системи раціонального й екобезпечного поводження з ТПВ, яка включає такі елементи:

- охоплення системою повного унітарного (змішаного) збору ТПВ населених пунктів області;
- охоплення системою сортування ТПВ міст та районних центрів області;
- забезпечення спеціалізованими транспортними засобами процесу перевезення ТПВ до субрегіональних, районних полігонів і звалищ тимчасового функціонування;
- будівництво (реконструкція, добудова) полігонів ТПВ із урахуванням діючих нормативних вимог;
- придбання й введення в експлуатацію сміттесортувальних станцій на територіях районів

області;

– здійснення ліквідаційних робіт та робіт із рекультивації земель у місцях розташування полігонів і звалищ ТПВ, що виведені з експлуатації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про відходи» (від 05.03.1998, з подальшими доповненнями).

2. ДБН В.2.4-2-2005. Полігони твердих побутових відходів. Основні положення проектування. Офіційне видання. Держбуд України, Київ 2005. – 68 с.

3. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів №12 від 14.01.1999 зі змінами від 25.01.2016 Наказ №25 «Про затвердження Інструкції про зміст і складання паспорта місць видалення відходів».

4. Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 10.01.2006 № 5 «Про затвердження Рекомендацій з удосконалення експлуатації діючих полігонів і звалищ твердих побутових відходів».

5. Договір про заснування Європейської Спільноти [Електронний ресурс]: Договір 994_017

від 01.01.2005 – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_017.

6. Поводження з відходами на Полтавщині. Екологічна бібліотека Полтавщини. Випуск 5. – Полтава, 2009. – 292 с.

7. Субрегіональна стратегія поводження з твердими побутовими відходами для Полтавської області, проект «Реформа управління на сході України» «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) Gmbn», представлено для Полтавської обласної державної адміністрації, GFA Consulting Group, січень 2016. – 83с.

8. Комплексна програма поводження з твердими побутовими відходами у Полтавській області на 2017 – 2021 роки. – Полтава, 2017. – 143с.

9. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1997, № 24, ст.170).

10. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» (Відомості ВР, 1999, № 20-21, ст.190).

SUBREGIONAL STRATEGY FOR MANAGEMENT OF SOLID WASTE FOR POLTAVA REGION

Yu. Golik, O. Ilyash, M. Bilous

Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University

prosp. Pershotravnevyi, 24, Poltava, 36011, Ukraine. E-mail: golik38@rambler.ru; iloks25@yandex.ua

Purpose. Development Strategy for the Poltava region of solid waste through subregional approach. This provides maximum involvement in organizing the management of solid waste at all levels of government. **Methodology.** The method of structuring the region 5 sub: Poltavsky, Horishniplavninsky, Pyryatynsky, Khorolsky, Hadiach (Zenkovsky). The condition of existing landfills and landfills in Poltava region for inventory methodology based on criteria of environmental safety. **Results.** Strategy of solid waste management program and integrated management of solid waste in the Poltava region to achieve the first stage of the Strategy for the period 2017 - 2021 years. **Originality.** The strategy is based on the principle of systematic approach and proposes a phased solution for the treatment of solid waste from their collection, transportation, sorting for recycling and safe disposal within a specially created local associations - sub (association administrative districts). **Practical value.** A priority economic, informational, organizational and information-technical measures whose implementation is planned for the first phase of the Strategy in the "Comprehensive program of solid waste in the Poltava region in 2017 - 2021 years". **References 10, tables 0, figures 1.**

Key words: municipal solid waste, waste management strategy, sub-regional approach.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy «Pro vidkhody» (vid 05.03.1998, z podalshymy dopovnenniamy).

2. DBN V.2.4-2-2005. Polihony tverdykh pobutovykh vidkhodiv. Osnovni polozhennia proektuvannia. Ofitsiine vydannia. Derzhbud Ukrainy, Kyiv 2005. – 68 s.

3. Nakaz Ministerstva ekolohii ta pryrodnykh resursiv №12 vid 14.01.1999 zi zminamy vid 25.01.2016 Nakaz №25 «Pro zatverdzhennia Instruktсии pro zmist i skladannia pasporta misty vydalennia vidkhodiv».

4. Nakaz Ministerstva budivnytstva, arkhitektury ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrainy vid 10.01.2006 № 5 «Pro zatverdzhennia Rekomendatsii z udoskonalennia ekspluatatsii diiuchykh polihoniv i zvalyshch tverdykh pobutovykh vidkhodiv».

5. Dohovir pro zasnuvannia Yevropeiskoi Spilnoty [Elektronnyi resurs]: Dohovir 994_017 vid 01.01.2005 – Av. at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_017.

6. Povodzhennia z vidkhodamy na Poltavshchyni. Ekolohichna biblioteka Poltavshchyny. Vypusk 5. – Poltava, 2009. – 292 s.

7. Subrehionalna stratehiia povodzhennia z tverdymy pobutovymy vidkhodamy dlia Poltavskoi oblasti, proekt «Reforma upravlinnia na skhodi Ukrainy» «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) Gmbn», predstavleno dlia Poltavskoi oblasnoi derzhavnoi administratsii, GFA Consylting Group, sichen 2016. – 83s.

8. Kompleksna prohrama povodzhennia z tverdymy pobutovymy vidkhodamy u Poltavskii oblasti na 2017 – 2021 roky. – Poltava, 2017. – 143s.

9. Zakon Ukrainy «Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini» (Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 1997, № 24, st.170).

10. Zakon Ukrainy «Pro mistsevi derzhavni administratsii» (Vidomosti VR, 1999, № 20-21, st.190).